

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. I. Præmittuntur aliqua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

DISERTATIO. XXX.

*An uxor committat adulterium,
consentiente viro in illud
delictum?*

CAPVT I.

Præmituntur aliqua.

SUMMARIUM.

*An etiam damnata maneat propositio
de copula mulieris cum marito uxoris
consentientis. num. 1.*

*Evidens est eam manere damnatam,
saltem virtualiter. num. 2.*

Item damnata manet expresse. num. 3.

*Et quomodo lex loquens in vno indivi-
duo extendatur ad reliqua eiusdem
ordinis. Ibid.*

*Adulterium non solum violat Castita-
tem, sed etiam legem coniugalem.
num. 4.*

*Quis sit Author propositionis dam-
natæ. num. 5.*

*Proponitur fundamentum propositionis
damnatæ. num. 6.*

I. **P**ropositio quinquagesima ex
damnatis huius tenoris est:
*Copula cum coniugata, consentiente
marito, non est adulterium; ideoque
sufficit in confessione dicere, se esse
fornicatum.* Et ante omnia occurrit
statim ea quæstio, an damnata ma-
neat formaliter, & expresse hæc pro-
positio: *Copula mulieris cum mari-
to, consentiente uxore, non est adul-
terium, ideoque sufficit in confessione
dicere, se esse fornicatam; an potius
damnata maneat tantummodo vir-
tualiter, & implicite?*

2. Et quidem damnatam mane-
re hanc propositionem saltem vir-
tualiter, nemo potest ambigere. Tum
enim manet virtualiter damnata pro-
positio, quando est antecedens, vnde
evidenter inferitur propositio damna-
ta; sic enim tale antecedens est com-
patibile cum ipsa damnatione, vt sæ-
pius diximus: sed quod copula cum
coniugata, consentiente marito, sit
adulterium, est antecedens inferens
evidenter, quod copula mulieris cum
marito, consentiente uxore, non sit
adulterium: ergo saltem virtualiter
manet damnata secunda propositio.
Minor autem exterminis patet: nam
licet gravior sit culpa uxoris adulte-
ræ quam mariti adulteri, cæteris pa-
ribus; is autem excessus gravitatis
est intra eandem speciem, & propter
eamdem speciem iuris vtriusvis con-
iugis in corpus alterius.

3. Adhuc tamen assero non so-
lum manere damnatam virtualiter,
sed etiam formaliter, & expresse.
Ratio est: quia quando damnatur
aliqua propositio circa vnum singu-
lare propositum, exempli gratia, &
in quo militat evidenter eadem om-
nino ratio circa reliqua singularia;
tunc manet damnata propositio uni-
versalis, v. g. Leonardus Presbyter
trahitur ad tribunal Iudicis, & incar-
ceratur: Ministri eius tribunalis asse-
runt *Leonardum Presbyterum, quia
non est in dignitate constitutus, posse
trahi ad tribunal laicum.* Re ad Ro-
manum Pontificem delata declarat,
vt minimum, scandalosam esse eam
assertionem, quod *Leonardus Pres-
byter, quia non est in dignitate consti-
tutus, possit trahi ad tribunal laicum.*
In qua hypothesei quamvis damnatio
Pōtificis loquatur de Leonardo Pres-
bytero, est tamen damnatio univer-
salis circa quolibet Presbytere:
quia Leonardus ponitur exempli-
gratia, vbi evidenter est identitas ra-
tionis

tionis quoad propositionem vniuersalem. Et in libris Decretalium inveniuntur quam plurimi Canones, qui in vno individuo statuunt, quid agendum sit; & ex communi sensu Doctorum sunt leges vniuersales, vbi est identitas rationis. Vide quæ dixi in 2. part. Cris. Theol. disp. 33. cap. 6. n. 96. circa propositionem ex damnatis ab Alexandro VII. trigessimam quartam, scilicet *In die palmarum recitans officium Paschale satisfacit præcepto.*

4. Præmittendum etiam est, ad alterum, præter violationem Castitatis, includere aliam speciem peccati, scilicet violationem legis coniugalis. In quo omnes Doctores conveniunt. An autem hæc violatio legis coniugalis sit vnica species infima, an duplex, inferius discutietur.

5. Huius propositionis damnatæ, quis sit Author, nescimus. Nam *Gonet.* Mag. Gonetus in dissertatione de probabilit. num. 120. asserit, id docuisse novos quosdam Casuistas. Adhuc tamen non desunt, qui eam Caramueli attribuerent. Nam P. Moya *Moya.* tom. 1. select. tract. 3. disp. 3. quæst. 3. cap. 6. num. 65. sic ait: *Non me latet, non nullos, quos, citato Illustriss. Fr. Angelo Manrique Episcopo Patensi, sequitur Caramuel in Theol. fundamentali fundam. 35. c. 3. n. 537. fol. 230. duplicem tantum malitiam in adulterio cognoscere, aliam contra Castitatem, aliam contra iustitiam. Vnde inferunt, satis confiteri, qui diceret, [commisi simplicem fornicationem,] & post alia interiecta peccata subnecteret: [intulisti mihi gravem iniuriam, tertia quaedam persona cooperante.] Sed non placeat: tum quia consentiente viro, sufficeret se accusare, de simplici fornicatione, quod nullus concessit: tum quia eo modo confitendi, duplex numero peccatum in esse moris pro vno individuo ad duplicem speciem pertinente subrogaret. Quæ secunda ratio vrget. Et*

ego adderem tertiam: quia iniuria adulterij est specie diversa ab iniuria furti, & ab iniuria detractionis, &c. Non ergo sufficeret dicere, se irrogasse iniuriam; sic enim confiteretur iniuriam in genere, & non in specie infima. An autem ex ea assertione Caramuelis inferatur, quod consentiente marito, non esset iniustitia, & sufficeret se accusare de simplici fornicatione, atque adeo an ea assertio Caramuelis subiaceat huic damnationi, dicam inferius cap. 3. Ille quidem in apolog. de Probabilit. negat, vllum Theologum dixisse, fornicationem femine coniugata, consentiente viro, non esse adulterium. Ea autem assertio Caramuelis, quam citat P. Moya, non invenitur in editione anni 1657. quæ vror.

6. Fundamentum huius opinionis potest in hanc formam excogitari. Tota malitia, quæ reperitur in adulterio femine coniugata, ultra speciem luxuriæ, est contra iustitiam, & ius mariti: sed scienti, & consentienti non fit iniuria, vt dicitur in Reg. 27. de Regul. iuris in 6. ergo dum maritus scit, & consentit, cessat ea malitia contra iustitiam.

CAPVT II.

Ostenditur falsitas propositionis damnatæ.

SUMMARIUM.

Convincitur propositio damnata testimonio Apostoli. n. 7.

Responsio refutata. num. 8.

Specialis lex matrimonij, qua tenetur femina non adherere alteri viro, est independens à voluntate coniugis. num. 9.

Et quomodo id constet ex Sacra Scriptura? num. 10.

Kkkk

Quo-